

“Публічна бібліотека як соціокультурне явище” – такою була тема основної доповіді кандидата педагогічних наук, заступника директора Департаменту мистецтва і регіональної політики – начальника відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Міністерства культури і туризму України І. Шевченко. Її головним висновком стала теза “...майбутнє формується сьогодні на кожному робочому місці, і публічні бібліотеки України повинні повністю відображати дух суспільства...”.

У доповіді генерального директора Національної парламентської бібліотеки України Т. Вилегжаніної «Публічні бібліотеки України крізь призму міжнародних стандартів ІФЛА» було проаналізовано стан українських бібліотек у порівнянні зі світовими стандартами, що дало змогу побачити, які кроки повинна зробити Україна для повноцінного забезпечення прав громадян на доступ до сучасної інформації та культурних цінностей. Інформаційне суспільство передбачає інтенсивне використання будь-яких ресурсів: кадрових, технічних, інтелектуальних, а такого інтенсивного підходу українським бібліотекам поки бракує. Недостатньою є координація зусиль у питаннях як використання інформаційних ресурсів, так і створення власних баз даних, на які є великий попит користувачів.

Надзвичайними були враження від презентації Дніпропетровської ОУНБ, що була проведена різними її спеціалістами, починаючи від директора Н. Тітової. Бібліотека постала як цілісний організм, всі зусилля якого спрямовано на забезпечення такого рівня організації бібліотечної справи в області, щоб читачі змогли отримувати найрізноманітніші послуги і будь-яку потрібну інформацію. Колектив висококваліфікованих професіоналів ОУНБ викликав оплески присутніх. Діяльність працівників цієї бібліотеки є підтвердженням вислову – “Бібліотека – це доля”.

Проведення різних паралельних заходів зробило конференцію насиченою і корисною, надало змогу представити широкий спектр думок. Це і фокус-семинар «Менеджмент і маркетинг публічної бібліотеки», і майстер-клас з віртуального довідкового обслуговування у сучасній публічній бібліотеці, й панельна презентація «Рівноправний доступ, рівні можливості: бібліотечне обслугову-

вання громадян із особливими потребами», і тренінг «Веб-сайт публічної бібліотеки: контроль керівництва» тощо.

Вплив ОУНБ на роботу публічних бібліотек області учасники конференції змогли побачити під час виїзду до Павлоградської ЦМБ і Верхньодніпровської районної бібліотеки. Взагалі проведення виїзних заходів, окрім ознайомлення з роботою книгозбірень на місцях, є корисним ще й з точки зору можливості продемонструвати владі спроможність бібліотек представляти обличчя району.

Новинкою у роботі конференції була постійно діюча юридична консультація за участю головного спеціаліста-юрисконсульта Міністерства культури і туризму України Л. Дегтяренко.

Учасники конференції розглянули більшість проблемних питань розвитку бібліотечної справи в Україні і дійшли висновку, що розуміння місії публічних бібліотек у ХХІ сторіччі має стати професійним завданням бібліотечної громадськості. Але цього замало. Необхідні ще й розуміння з боку владних органів важливої ролі цих установ у розвитку суспільства і законодавче врегулювання їхньої діяльності. Будь-які нормативно-правові акти не повинні гальмували зусилля бібліотек, що спрямовані на впровадження у життя нашої країни світових стандартів, які розроблено на засадах інтелектуальної свободи, доступності, рівності. А це потребує від держави створення такої концепції розвитку бібліотечної справи, котра передбачала би координацію діяльності не тільки бібліотек, а й всіх зацікавлених інститутів, діяльність яких спрямовано на побудову інформаційного суспільства.

Конференція звернула увагу Міністерства культури і туризму України на необхідність врегулювання на законодавчому рівні процедури державних закупівель, що здійснюються бібліотеками, оскільки процедуру закупівлі інтелектуального продукту не можна порівнювати із закупівлею інших товарів і послуг. Розв’язання цього питання вже давно чекає бібліотечна спільнота України.

НА ВИСОКОМУ РІВНІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

ВІННИЦЯ, Миколаїв, Луганськ, Кіровоград, Рівне – міста, де в останні роки збиралися на щорічні науково-практичні конференції керівники і фахівці бібліотек країни, щоб обговорити найважливіші проблеми розвитку вітчизняної бібліотечної справи. Кожна із них мала своє обличчя, відбивала певний етап в еволюційному поступі обласних універсальних наукових бібліотек, Не стала винятком і остання конференція, що відбулась у Дніпропетровську та була присвячена новітнім аспектам діяльно-

сті публічних бібліотек. Адже потреба в більш глибокому аналізі цієї проблеми давно відчувалася в бібліотечному середовищі. І саме тому так важливо було почути на конференції про основні підходи до оцінювання публічної бібліотеки в доповіді заступника директора Департаменту мистецтва і регіональної політики – начальника відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Міністерства культури і ту-

Л. Стасюк

ризму України І. Шевченко. Лейтмотив доповіді – "Будь-яка публічна бібліотека уособлює зрілість суспільства" – задав діловий, піднесений тон подальшому ходу конференції.

Актуальні пропозиції щодо перебудови системи управління бібліотекою та вдосконалення професійної етики прозвучали у доповіді генерального директора Національної парламентської бібліотеки України Т. Вилегжаніної. Надзвичайно корисним і пізнавальним був правовий аналіз діяльності централізованих бібліотечних систем країни, здійснений ученим секретарем НПБ України Н. Розколюпою. Ці доповіді варто було б розмістити на сайті НПБ України для ознайомлення з ними більш широкої аудиторії.

База проведення конференції – Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека – вразила високим

рівнем професійної культури, атмосферою творчого пошуку. І не лише завдяки вишуканому дизайну інтер'єрів та книжкових виставок. Побачені тут новаторські форми роботи – відеопрезентації, методичні майстер-класи, обласні проблемно-творчі лабораторії, експертно-діагностичні аналізи – так і просяться бути перенесеними на регіональний ґрунт. "Архітектором" колективного успіху є директор Надія Миколаївна Тітова. Очолювана нею бібліотека – справжній лідер бібліотечної України.

На мій погляд, конференція виправдала очікувані сподівання, вийшла за рамки професійного форуму і стала явищем духовного життя України.

**Рекомендації Всеукраїнської науково-практичної конференції
 директорів державних та обласних універсальних наукових бібліотек
 «Публічні бібліотеки України: тенденції та перспективи розвитку в ХХІ сторіччі»
 (5-8 вересня 2006 р., м. Дніпропетровськ)**

Учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції директорів державних та обласних універсальних наукових бібліотек «Публічні бібліотеки України: тенденції та перспективи розвитку в ХХІ сторіччі», розглянувши комплекс питань, пов'язаних з організацією діяльності публічних бібліотек України, відзначають їхню роль у забезпеченні прав громадян на доступ до всього обсягу накопичених знань та інформації, свободи слова, побудові відкритого інформаційного, громадянського суспільства та суспільства, що базується на знаннях.

Публічні бібліотеки мають розвиватися як центри інформації, культури, безперервної освіти, інформаційної та технологічної грамотності.

Учасники конференції, усвідомлюючи місію публічних бібліотек в умовах трансформації суспільства, визначили, що першочерговими завданнями у сфері розвитку публічних бібліотек України є:

1. Законодавче врегулювання бібліотечної діяльності шляхом врахування у тексті нової редакції Закону України „Про бібліотеки і бібліотечну справу” положень, норм та рекомендацій міжнародних організацій.
2. Ініціювання змін до Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» з метою спрощення процедур закупівлі бібліотеками книг, періодичних видань, інших видів документів.
3. Розробка Концепції розвитку публічних бібліотек в Україні.
4. Приведення у відповідність із сучасними вимогами і нормами законодавства основних документів, що визначають і регламентують діяльність публічних бібліотек, а саме: перелік платних послуг, які можуть надаватися публічними бібліотеками, та методики розрахунку їхньої вартості; типові положення про обласні бібліотеки (універсальну наукову, для дітей, для юнацтва); Положення про централізовану бібліотечну систему, норми часу на основні бібліотечні процеси.

Учасники конференції вважають, що удосконаленню роботи публічних бібліотек України сприятиме:

- ратифікація міжнародних стандартів ISO з питань бібліотечної справи: 5127, 11620, 2789:03;
- розробка та прийняття державних програм поповнення і збереження фондів бібліотек, програми інформатизації бібліотек як складової галузі культури;
- формування державного замовлення на підготовку фахівців у сфері бібліотечно-інформаційних технологій;
- системна діяльність з організації безперервної освіти персоналу бібліотек;
- створення програм підтримки та заохочення молодих бібліотекарів.

Учасники конференції рекомендують керівникам бібліотек та бібліотечних мереж при розробці планів роботи, програм і проектів, спрямованих на забезпечення вільного доступу до інформації у публічних бібліотеках:

- керуватися підходами, визначеними у документах ЮНЕСКО, ІФЛА та Української бібліотечної асоціації;
- дотримуватися норм етики бібліотечного працівника;
- запроваджувати стандарти світового бібліотечно-інформаційного обслуговування громадян, що побудовані на засадах інтелектуальної свободи, доступності, якості, рівності;
- приділяти увагу створенню умов для організації обслуговування читачів з особливими потребами;
- розвивати програми зі стратегічного партнерства на міжнародному, національному, регіональному і місцевому рівнях.

Учасники конференції рекомендують Міністерству культури і туризму України:

- з метою вивчення організаційного та технологічного стану бібліотек, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення їхньої діяльності передбачити у плані роботи проведення у 2007 році комплексного дослідження «Публічні бібліотеки України»;
- для забезпечення доступу користувачів обласних універсальних наукових бібліотек до класичних творів українського кіно сприяти формуванню у фондах ОУНБ відповідних тематичних колекцій відеозаписів;
- з метою організації технологічних процесів аналітико-синтетичної переробки інформації забезпечити наявність у публічних бібліотеках достатньої кількості примірників видання НПБ України «Інформаційно-пошуковий тезаурус» шляхом закупівлі його у рамках реалізації завдань Державної програми функціонування та розвитку української мови на 2004-2010 роки.